

RECENZIE

ION COJOCARU, *Paleobiologie*, volumul III, Editura Universității "Al. I. Cuza" Iași, 2004, 482 p.

Autorul este conferențiar la Catedra de Zoologie – Ecologie a Facultății de Biologie din cadrul Universității din Iași.

Lucrarea pe care o recenzăm reprezintă tratatul cel mai vast și mai complet de paleobiologie a vertebratelor publicat, până în prezent, în limba română. Volumul al III-lea al lucrării *Paleobiologie*, parte a unei serii de patru volume, din care au apărut până în prezent primele trei, tratează chordatele fosile. Gruparea Chordata este considerată ca reprezentând cea mai importantă parte a evoluției viețuitoarelor pentru că ea cuprinde, mai cu seamă, transformările ce au avut loc în peste cinci sute de milioane de ani de către grupul, totuși destul de omogen, al vertebratelor. Lucrarea prezintă, în ordine sistematică, principalele grupe de vertebrate, cu descrierea genurilor reprezentative, și o analiză comparativă a caracterelor anatomice și morfologice care sunt necesare în reconstituirea filogeniilor. Față de lucrările obișnuite de paleontologie, lucrarea de față insistă pe aspectele de paleobiologie, făcându-se comentarii detaliate cu privire la modul de viață, fiziologia și filogenia diverselor grupe de vertebrate.

Capitolele lucrării sunt bine proporționate, autorul punând în evidență, pe grupe sistematice, toate vertebratele care au evoluat în timp și spațiu pe planeta noastră, insistând asupra acelor care au reprezentat noduri filogenetice sau au avut o mare importanță în evoluția și diversificarea respectivei grupări. Tratarea mai scurtă a unor grupe se datorează faptului că până acum au fost descoperite doar puține fosile. În unele cazuri, când problematicile nu sunt încă bine conturate, se expun ipotezele a mai mulți autori pentru ca cititorul să poată discerne dar, totodată, să și descopere cât de greu este de a da soluții pentru procesul, atât de complex, al evoluției lumii vii. Lucrarea este adusă la zi din punctul de vedere al documentării științifice.

Este cu totul remarcabilă tratarea unor probleme de filogenie, recente și controversate, precum cea a dinosaurilor, a unor mamifere cum ar fi grupul proboscidiienilor și, de ce nu, a omului. Astfel, autorul atrage atenția asupra faptului că originea păsărilor din grupul dinosaurilor theropozi este problematică, având în vedere faptul că anumite caractere anatomice nu sunt concordante și anume cele legate de omologia autopodului anterior. Acest fapt este mai cu seamă de remarcat, avându-se în vedere faptul că multe tratate moderne de paleontologie a vertebratelor susțin originea dinosauriană a păsărilor fără a fi menționate lipsurile acestei ipoteze.

Referitor la capitolul despre proboscidiieni, autorul atrage atenția asupra terminologiei dentare uzuale, care constituie și o bază de definire taxonomică a diferitelor grupe. Autorii clasici au denumit diferitele genuri ale proboscidiienilor folosind termenul de *lofă* atât pentru creastă, ceea ce și semnifică, cât și pentru seria transversală de tuberculi rămași ca atare (necontopiți). S-a ajuns, astfel, la denumiri

confuze. De exemplu, *Trilophodon*, un gen de mastodont, nu este lofodont ci *bunodont* iar pentru un dinte cu adevărat lofodont, aceiași autori au trebuit să introducă un nou termen, pentru a face totuși o deosebire, cel de *zygolofoodont*. În acest caz, inexactitatea exprimării științifice este dublată și de o informație redundantă deoarece termenul *zygolofoodont* (gr. *zygon* – jug, cuplu) are aceeași semnificație cu termenul de *lofodont* (gr. *lophos* - creastă).

Referitor la capitolul ce tratează primatele și originea omului, autorul aduce o informație actualizată cu privire la probleme actuale ce privesc clasificarea primatelor, inclusiv a omului. Se arată toate argumente pro și contra unei clasificări a maimuțelor antropoide actuale în familia Hominidae.

Lucrarea conține numeroase schițe reprezentative ale arborilor filogenetici, ce cuprind atât formele dispărute cât și cele actuale, cu care se înrudesc. Calitatea de biolog a autorului a constituit o condiție de bază ce a permis realizarea unei punți între studiul vertebratelor fosile și cele actuale, studiate de zoologie.

Tratatul este clar și accesibil chiar și pentru nespecialiști, iar figurile sunt sugestive și ușor de înțeles. Pentru a se putea sesiza mărimea indivizilor speciilor în cauză, azi dispărute, s-au alăturat scări, după caz, în milimetri, centimetri sau metri.

Acest tratat reprezintă un ghid de prim ordin pentru studenții biologi și geologi dar nu numai, fiind concomitent o lucrare care interesează pe orice intelectual căruia îi face plăcere să cunoască atât de frumoasa dar și complexa evoluție a lumii animale.

Prof.dr. **Sergiu Haimovici**